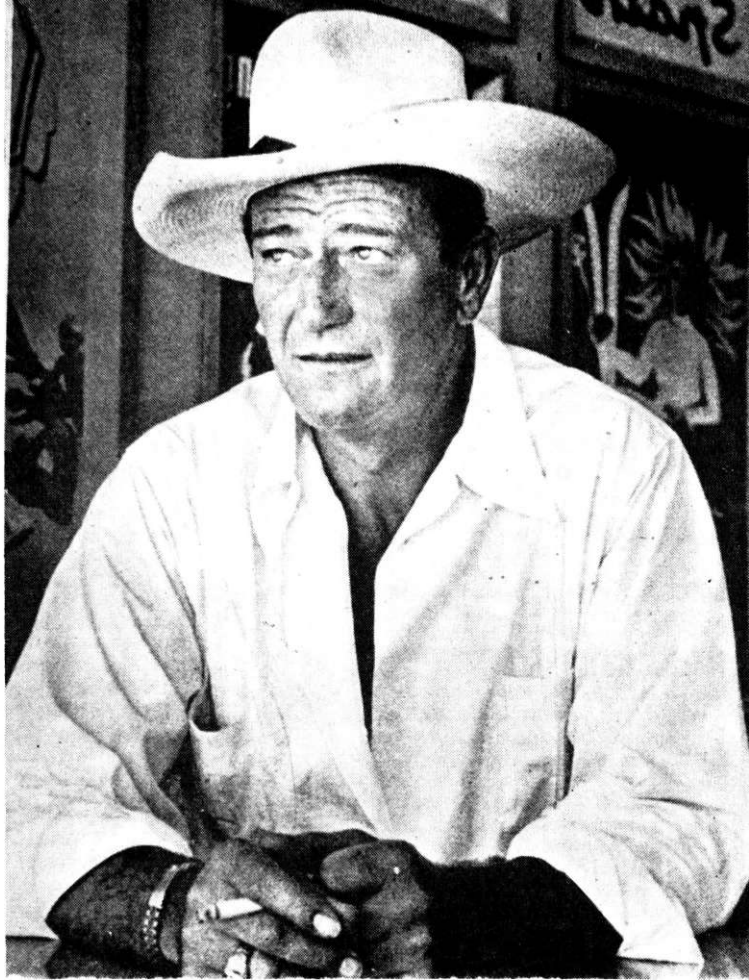

Cu și fără Oscar

de

D. I. SUCHIANU

Toată lumea a auzit de premiile „OSCAR”, acordate filmelor și actorilor de către Academia Cinematografică americană. Să nu se creadă că numele vine de la numele fondatorului, pe care l-ar fi chemat Oscar. Legenda e curioasă și obscură. Unul din premiați, nu se mai știe care, primind statueta, ar fi exclamat: „Vai, cum seamănă cu unchiul Oscar!”.

Motivele pentru care, și criteriile după care, se acordă aceste premii sînt și ele curioase și obscure. Între 1928 și 1968, optzeci de actori americani și europeni au obținut un „Oscar”. Dar, lucru curios și misterios, printre ei zadarnic vom căuta numele unor artiști ca Greta Garbo, Charlie Chaplin, Marlene Dietrich, Orson Welles,

John Barrymore, Erich von Stroheim, Jean Gabin, Raimu, Vittorio de Sica. Afară de ei mai sînt mulți, foarte mulți alți actori, care în decurs de 40 de ani, nu au obținut acest premiu. Iată lunga lor listă. Cititorul va tresări la fiecare nume, căci fiecare este o celebritate, care ne aduce aminte multe momente de incântare: Robert Taylor, Richard Burton, Peter O'Toole, Douglas Fairbanks, Werner Kraus, Herbert Marshall, Charles Boyer, Conrad Veidt, Willy Forst, Leslie Howard, Edward Robinson, Robert Montgomery, Henri Fonda, Silvia Sidney, Joel McCrea, Erol Flynn, Peter Finch, Alida Valli, Jean Arthur, Wallace Beery, Yves Montand, Carole Lombard, Gérard Philippe, Kay Francis, Barbara

*John Wayne și Carry Grant
laureații premiului Oscar din
acest an*

Stanwick, Zarah Leander, Rosalind Russel, Debora Kerr și alții care nu-mi vin acum în minte.

Ar urma că cei care au obținut acest premiu sînt de o valoare net superioară celor nepremiați. Iată acum și lista lor. (Și trebuie să recunoaștem că despre nici unul din ei nu s-ar putea spune că nu merita să fie premiat.)
1928 : Emil Jannings. Janet Gaynor ; 1929 : Warner Baxter, Mary Pickford ; 1930 : George Arliss, Norma Shearer ; 1931 : Lionel Barrymore, Marie Dressler ; 1932 : Frederick March, Helen Hays ; 1933 : Charles Laughton, Katharine Hepburn ; 1934 : Clark Gable, Claudette Colbert ; 1935 : Victor Mac Laglen, Bette Davis ; 1936 : Paul Muni, Luise Rai-

ner ; 1937 : Spencer Tracy, Luise Rainer ; 1938 : Spencer Tracy, Bette Davis ; 1939 : Vivien Leigh, Robert Donnat ; 1940 : James Stewart, Ginger Rogers ; 1941 : Gary Cooper, Joan Fontaine ; 1942 : James Cagney, Greer Garson ; 1943 : Paul Lukas, Jennifer Jones ; 1944 : Bing Crosby, Ingrid Bergman ; 1945 : Joan Crawford, Ray Milland ; 1946 : Frederick March, Olivia de Havilland ; 1947 : Ronald Colman, Loretta Young ; 1948 : Laurence Olivier, Jane Wyman ; 1949 : Broderick Crawford, Olivia de Havilland ; 1950 : Jose Ferrer, Judy Holliday ; 1951 : Humphrey Bogart, Vivien Leigh ; 1952 : Gary Cooper, Shirley Booth ; 1953 : William Holden, Audrey Hepburn ; 1954 : Marlon

Brando, Grace Kelly ; 1955 : Ernest Borgnine, Anna Magnani ; 1956 : Yul Bryner, Ingrid Bergman ; 1957 : Alec Guinness, Joan Woodward ; 1958 : Charlton Heston, Simone Signoret ; 1959 : David Niven, Susan Hayward ; 1960 : Burt Lancaster, Elizabeth Taylor ; 1961 : Sophia Loren, Maximilian Shell ; 1962 : Gregory Peck, Anne Bancroft ; 1963 : Sidney Poitiers, Patricia Neal ; 1964 : Rex Harrison, July Andrews ; 1965 : Lee Marvin, Julie Christie ; 1966 : Paul Scofield, Elizabeth Taylor ; 1967 : Rod Steiger, Katharine Hepburn ; 1968 : Cliff Robertson, Katharine Hepburn, Barbara Streisand.

Dacă ne întoarcem la lista celor nepremiați vom constata că nici unul nu e mai

prejos de cei premiați. Printre cei omiși, am uitat să pun o actriță care în mod permanent se plasase în fruntea „Box Office“-ului, adică a încasărilor: este inegalabila Shirley Temple.

Veți spune poate că nu se pot premia toți actorii, căci sînt prea mulți, și nu încap. Foarte bine. Dar atunci de ce, pe lista celor premiați, mulți au căpătat „Oscar“-ul, de mai multe ori? Veți zice, poate, că premiul se acordă cu ocazia filmului care a avut succes în acel an, și că deci actorul trebuie ales dintre acei care se ilustraseră în acel an? Argumentul nu stă în picioare. În oricare din cei 40 de ani de „Oscar“, veți găsi jucînd cu aceeași perfecție pe oricare din actorii de pe lista nepremiaților. Veți zice poate că filmul respectiv fusese mediocru? Cu atît mai mare va fi fost meritul actorului.

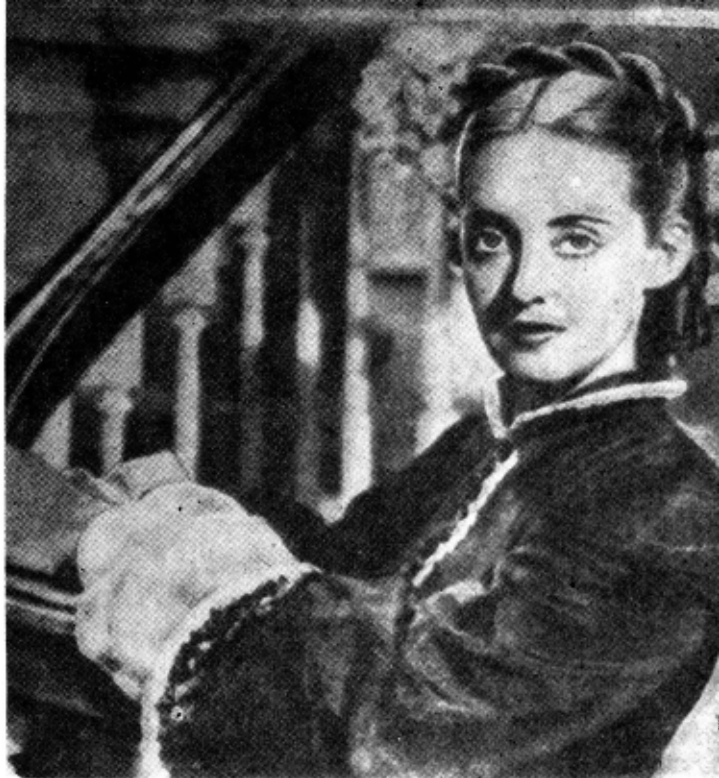
Să dăm acum cuvîntul Apărării. Acuzatul, într-o privință, a pledat „guilty“, adică s-a recunoscut vinovat, atunci cînd a inventat un fel de premiu de consolare, premii retroactive, privind în-treaga lungă activitate trecută a actorului, ca un fel de *mea culpa* că juriul s-a trezit să-l premieze așa de tîrziu. Astfel s-a întîmplat, anul acesta, cu Carry Grant și cu John Wayne, iar acum cîțiva ani cu Greta Garbo.

Dar acuzatul se poate, cred, apăra mai bine. Cei care merită premii sînt, realmente, foarte mulți. Peste 80 pe lista premiaților, vreo 40 pe lista nepremiaților (fără să mai vorbim de cei care nu-mi vin acum în minte) cum a fost cazul cu Shirley Temple, cum este ca-

zul cu Stan și Bran, cu Buster Keaton, Fred Astaire, Deanna Durbin, Claire Trevor, Irenne Dunn, Marcello Mastroiani, Claudia Cardinale, Manfredi, Gina Lollobrigida, Kirk Douglas, Myriam Hopkins, Everet Norton și mulți, foarte mulți, alții. Spuneam, în cartea mea despre vedete, că numai Hollywood-ul, în epoca de aur 1930—1950, avea circa trei-sute de actori despre care nu se putea zice: cutare e mai bun decît cutare altul. Toți erau perfecți. Toți erau egali în desăvîrșire, inegali doar în noroc. Mai ales norocul de a fi distribuiți într-un rol bun. Clark Gable mai făcea încă figurație, cînd a avut norocul să joace în *S-a întîmplat peste noapte* cînd, într-adevăr, ca peste noapte, i-a răsărit steaua; în același an: „Oscar“ și, premiu încă mai senzațional, căci avea caracter mitologic; mulțimile fascinate, văzînd că eroul, cînd se spăla, nu avea tricou pe sub cămașă, au determinat un adevărat crah în vînzarea tricourilor de corp. Același lucru cu Bette Davis, care și azi numără anii, nu după calendarul obișnuit, ci după cele două ere: înainte și după *Human Bondage*, filmul care a făcut-o, din nimica, stea (avea și un titlu sugestiv: *Sclavia umană*).

E foarte interesantă cauza pentru care actorii hollywoodieni erau obligați să fie și mulți și perfecți. Arta filmului, amenințată de asasinat din partea unor patroni care, ca să nu supere pe nimeni, impuneau scenarii inepte, a fost, totuși, salvată de excelenții regizori care au răscumpărat stupiditatea

*Bette Davis : o „stea“ ră-
sărită peste noapte
Erich von Stroheim : încă
unul din marii nedreptățiți*

poveștii, prin detalii adinc evocatoare, adinc emoționante, adinc semnificative. Un fel de concentrate de adevăr și frumusețe, care cereau însă o interpretare desăvârșită. De atunci încolo, actorului american i se va interzice de a nu fi perfect. Iar patronii vor purcede, negustorește, la o adevărată crescătorie de stele. Așa se explică poporul imens de actori și actrițe despre care nu se poate spune că unul e mai bun ca altul. Iată de ce premiile „Oscar“ nu evidențiază pe nimeni. Indică doar că aspiranții sînt prea mulți.

Ar exista o soluție, pentru a ne reconcilia cu logica. Toți artiștii indicați de noi aci, plus ațiția alții noi (de pildă Gasman, Sordi, Delon, Warren Beaty, Shirley Mac Laine, Jeanne Moreau, Brigitte Bardot, Jane Fonda, Belmondo și mulți alții), toți să fie premiați după singurul criteriu onest, leal : tragerea la sorți. Din lotul celor încă neoscarizați, să se tragă, în fiecare an, vreo 20 de nume. Va fi o distincție, adică amintirea, pomenirea unei distingeri, fără tulburările și dedesubturile concurenței. Totodată se va termina cu stupidul obicei de a întreba : care este actorul, respectiv, actrița dumneavoastră preferată? Un artist, mai ales un actor, nu se judecă prin comparare cu alții, ci în el însuși, pentru că ne-a emoționat, și indiferent dacă ne-au mai emoționat și alții.

În concluzie, incoerența cu care s-au dat „Oscar“-urile este perfect logică. Cînd un actor obține acest premiu, trei sute de alți actori sînt

Greta Garbo: acuzatul a pledat „guilty“...

nedreptățiți. Este deci indiferent cine a fost ales. Nedreptatea e totdeauna aceeași.

În sfârșit, nepremierea așazișilor „monștri sacri“ (expresia aparține lui Cocteau), adică Garbo, Chaplin, Stroheim etc. este și perfect logică. Aș zice chiar că este un omagiu și o delicată atenție. Căci acești artiști au o încărcătură divistică atât de enormă, încît apare aproape o necuviință să-i mai ferecești cu un fleac de „Oscar“.

Toate acestea nu împiedică deloc ca juriile, ca orice juriu, să-și dea uneori arama pe față. Să dăm cuvîntul lui Jean Hersholt, preșe-

dintele organizației „Oscar“ și al Academiei Cinematografice americane. Acest om este creatura lui Stroheim, care l-a lansat în celebrul său *Greed* (*Rapacitate*). Și iată ce spune Hersholt: „Cînd mult mai tîrziu, am revăzut *Rapacitate*, mi-am dat seama că Stroheim scosese din mine poate cea mai bună performanță din toată lunga mea carieră“.

În cursul cărei „lungi cariere“, d. Hersholt și-a manifestat recunoștința față de Pygmalionul său, abținîndu-se conștiincios de a acorda lui Stroheim, — fie ca actor, fie ca regizor, — vreun premiu al organizației „Oscar“, ce cu onoare o conduce.